

2019. gada 14. novembrī

**Latvijas Zemkopības ministram
Kasparam Gerharda kungam**

Par Padomes diskusijām saistībā ar nosacījumu sistēmu Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformā

Godātais Gerharda kungs!

Latvijas Dabas fonds un Latvijas Ornitoloģijas biedrība pievienojas 15 Eiropas sabiedriskajām organizācijām, kuras kopā pārstāv daudzus miljonus Eiropas Savienības (ES) pilsoņu, jo esam patiesi nobažījušies par Eiropas Savienības Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes (Lauksaimniecības padome) darbu pie KLP reformas, kas šobrīd ir klajā pretrunā ar neatliekamas rīcības nepieciešamību klimata un vides apdraudējumu novēršanai visās nozarēs, tai skaitā – lauksaimniecībā.

Kā parādīja nesens klimata streiku un demonstrāciju vilnis visā Eiropā un ES Parlamenta vēlēšanu rezultāti, Eiropas pilsoņi no politisko lēmumu pieņēmējiem pieprasa daudz stingrāku un tūlītēju rīcību cīņā ar klimata un bioloģiskās daudzveidības krīzi. Tomēr Lauksaimniecības padome ir pieņēmusi tādu pozīciju attiecībā uz Komisijas KLP reformas piedāvājumu, kas vājina klimata, vides un bioloģiskās daudzveidības nosacījumus. Konkrētāk mēs vēlamies norādīt uz Komisijas pozīciju par obligātajām “nosacījumu sistēmas” prasībām, kas attiecās uz visiem tiešmaksājumu saņēmējiem. Nosacījumu sistēma arī ir pamata līmenis, ar kuru saskaņā tiks veidotas KLP brīvprātīgās shēmas vides, bioloģiskās daudzveidības un klimata izaicinājumu risināšanai, un tai vajadzētu atbalstīt lauksaimnieku pāreju uz ilgtspējīgāku saimniekošanu un augstākām dzīvnieku labturības prasībām, piemēram, bioloģisko vai agroekoloģisko lauksaimniecību. Līdz ar to, vājinot nosacījumu sistēmu, automātiski tiek vājinātas arī potenciālās brīvprātīgās shēmas.

Minēsim konkrētas jomas, kurās Padome ieviesusi izmaiņasⁱ, un par kurām esam nopietni nobažījušies:

Bioloģiskā daudzveidība: Galvenais pasākums, lai uzlabotu bioloģisko daudzveidību, ir dzīvotņu nodrošināšana kukaiņiem (aputeksnētājiem), putniem un zīdītājiem saimniecību līmenī. Zinātniskie pierādījumi norāda, ka ir nepieciešams atvēlēt vismaz 10% lauksaimniecības zemes, kas nodrošinātu šādu “zaļo infrastruktūru” (piemēram, dzīvžogi, ziedaugu robežjoslas, buferjoslas, mitrzemes)ⁱⁱ. Komisijas piedāvājums šī jautājuma risināšanai ir nepietiekams.

Lauksaimniecības padome piedāvā atļaut šajās “neproduktīvajās zonās” (Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVN) standarts nr. 9 “Daļu no lauksaimniecības zemes neizmanto ražošanai”) audzēt slāpekli piesaistošus kultūraugus, un tas savukārt padara šo noteikumu pilnīgi neefektīvu. Tā vietā Padomei vajadzētu lemt par minimālo zaļās infrastruktūras daļu, kas būtu jāievēro visās ES valstīs un saimniecībās.

Klimats: Attiecībā uz mitrāju un kūdras augsnes minimālā aizsardzību LLVN 2 teritorijās, kurās augsnes ir īpaši bagātas ar oglekli, Padome prasa “minimālo” aizsardzību tā vietā, lai noteiktu “efektīvu” aizsardzību. Turklāt – saskaņā ar mūsu rīcībā esošo informāciju – Padome vēlas šo aizsardzības prasību stāšanās spēkā novilcināt līdz 2024. gadam. Mēs nevaram atļauties nedz vājākus nosacījumus, nedz šī standarta piemērošanas novilcināšanu. 2018. gada Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC*) ziņojums skaidri norādīja – lai mēs varētu izpildīt Parīzes vienošanās apņemšanos, ir jāsamazina siltumnīcas efekta gāzu emisijas pēc iespējas ātrāk. Organiskā augsne veido tikai 1,5% no Eiropas Savienības aramzemes, bet rada 55% no visām aramzemes radītajām augsnes emisijām, kas pastiprina nepieciešamību šo teritoriju aizsardzību izvirzīt par prioritāti, nosakot klimata un lauksaimniecības politiku.ⁱⁱⁱ

Vide: Mūsu izpratnē Padome vēlas atbrīvoties no nosacījuma, kas pieprasa visās ES saimniecībās ievērot augu maiņu (LLVN 8). Mēs stingri iebilstam pret šādām izmaiņām. Augu maiņa ir nozīmīga un efektīva lauksaimniecības prakse, kas ļauj samazināt pesticīdu izmantošanu un uzturēt veselīgu augsni. Iekļaujot augu maiņā pākšaugus, lauksaimnieki var samazināt slāpekļa mēslojuma lietošanu, un tas var pazemināt siltumnīcas efekta radošo gāzu emisijas saimniecību līmenī, kā arī nitrātu noteci un noplūdi. Nevar cerēt, ka kultūru dažādošana vai neskaidri definētās “citas prakses” varētu dot tādu pašu rezultātu kā augu maiņa.

Komisārs F. Hogans iepazīstināja ar KLP “uzlaboto nosacījumu sistēmu” kā ar galveno instrumentu, kas paaugstinās lauksaimniecības politikas vides mērķus: taču, ņemot vērā izmaiņas, kuras veikusi Lauksaimniecības padome, jebkāds ar vidi saistīts pamatojums lielu budžeta līdzekļu piešķiršanai KLP, būtu uzskatāms par neesošu.

Zinātnieki un Eiropas Revīzijas palāta jau šobrīd novērtējuši Komisijas oriģinālo KLP reformas piedāvājumu kā nepietiekamu, lai risinātu vides problēmas. Un tomēr, Padome šo piedāvājumu padara vēl vājāku. Mūsaprāt, piedāvātās izmaiņas nav vēlamas, jo nerasnējis izvirzītos mērķus.

Ja likumdevēji – tai skaitā Jūs – nepieņems pareizos lēmumus, kas KLP reformai ļautu pārveidot lauksaimniecību no problēmas par risinājumu, īpaši cīņā ar klimata izmaiņām un bioloģiskās daudzveidības izzušanu (tai skaitā pesticīdu atkarības samazināšanu), tad arī jebkuri mērķi, ko ES uzstāda lielo iniciatīvu - Eiropas zaļā līguma vai jaunās “No lauka līdz šķīvīim” (“From farm to fork”) ilgtspējīgas pārtikas stratēģijas ietvaros – nebūs sasniedzami.

Tāpēc mēs aicinām Jūs strādāt, lai paaugstinātu piedāvāto KLP noteikumu prasības un ieviešanu nākotnē vides un klimata jomās. Mēs mudinām Jūs darboties tā, lai novērstu to, ka KLP reforma nolemj ES vēl septiņiem “darīsim pa vecam” gadiem, un Eiropas lauksaimniecība nespēj piedāvāt to, ko Eiropas pilsoņi pieprasa planētas un savu bērnu nākotnei.

Mēs ar nepacietību gaidīsim Jūsu atbildi uz šo vēstuli un atbilstošu rīcību attiecībā uz šo svarīgo un steidzamo jautājumu!

Ar cieņu,

Latvijas Dabas fonds direktors

Ģ. Straziņš

Latvijas Ornitoloģijas biedrības vadītājs

V. Ķerus

Kā arī šādas Eiropas organizācijas:

Arche Noah
BeeLife Europe
BirdLife International
Client Earth
Compassion in world farming
EEB (European Environmental Bureau)
EPHA (European Public Health Alliance)
Friends of Earth Europe
Greenpeace
IFOAM EU Group
Pesticide Action Network Europe
Slow Food Europe
Wetlands International
WWF

ŠIS DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠIEM ELEKTRONISKAJIEM PARAKSTIEM

ⁱ Saskaņā ar Padomes darba dokumentu WK 9357/2019 INT no 2019. gada 5. septembra.

ⁱⁱ Vairāk informācijas: <https://community.rspb.org.uk/ourwork/b/biodiversity/posts/the-loss-of-fallow-land-and-farmland-birds-in-spain>

ⁱⁱⁱ Vairāk par ES ilgtermiņa klimata stratēģiju: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en